

Posouzení námítky diskriminace ve věci poskytnutí přiměřeného opatření na tanečních lekcích poskytovaných spolkem

Obrátila se na mě paní A.,¹ která usiluje o to, aby jí spolek B. (spolek)² umožnil docházet na jím poskytované taneční lekce. Stěžovatelka požádala spolek, aby mohla docházet na lekce s doprovodem, ale spolek jí to neumožnil. Stěžovatelka proto namítla diskriminaci z důvodu zdravotního postižení v podobě odmítnutí poskytnout jí přiměřené opatření.

Stěžovatelka se na mě obrátila již v roce 2019, kdy též namítala diskriminaci při přístupu k těmto lekcím. Ve svém tehdejší posouzení³ jsem diskriminaci neshledal, současně jsem ale uvedl, že se nemohu zabývat otázkou neposkytnutí přiměřeného opatření, protože stěžovatelka o žádné takové opatření v té době nepožádala.

A. Shrnutí závěrů

Spolek jako poskytovatel služby nabízené veřejnosti má povinnost přijmout přiměřené opatření, aby osoba se zdravotním postižením mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení.⁴

Stěžovatelka požádala o možnost navštěvovat lekce pořádané spolkem s doprovodem. Podle vyjádření spolku tyto lekce s doprovodem navštěvovali jiní účastníci. Toto opatření tak pro spolek nemůže představovat nepřiměřené zatížení. Přesto spolek stěžovatelce účast na lekcích neumožnil.

Proto jsem dospěl k závěru, že se spolek B. dopustil vůči stěžovatelce diskriminace v podobě nepřijetí přiměřeného opatření ve prospěch člověka s postižením.

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka trpí úzkostnou poruchou, která spočívá především ve snížené odolnosti vůči stresu. To se může v určitých situacích projevovat například výkřiky, strnulými pohyby nebo tiky. V minulosti docházela na lekce baletu do spolku B.. Poté, co se její postižení opakovaně projevovalo na lekcích spolku a v komunikaci s představiteli spolku, byla ze spolku vyloučena. Touto situací jsem se zabýval již ve svém předchozím posouzení diskriminace. V něm jsem dospěl k závěru, že spolek se vůči stěžovatelce diskriminace nedopustil. Vycházel jsem z toho, že spolek se nerozhodoval na základě zdravotního

1 Bytem xxx.

2 Sídlem yyy.

3 Posouzení námítky diskriminace ze dne 16. června 2020, sp. zn. 6659/2019/VOP/MŠD, dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8314>.

4 Ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

postižení stěžovatelky, ale na základě jejího chování na lekcích a kvůli bezpečnosti ostatních účastníků.⁵

V říjnu 2023 se obrátila na spolek se žádostí o možnost docházet na taneční lekce s osobním asistentem, osobou blízkou nebo sociální pracovnící. Na spolek se v této věci neúspěšně obracela také sociální pracovnice C.,⁶ s níž stěžovatelka spolupracuje. V e-mailových zprávách zmiňuje prospěšnost doprovodu pro stěžovatelku. Spolek na dopisy a zprávy neodpovídal, v případě telefonického hovoru odkázal na svého právního zástupce.

Protože spolek stěžovatelce neumožnil docházet na pořádané taneční lekce, obrátila se na Českou obchodní inspekci a na mě. Abych vyslyšel obě strany, požádal jsem o vyjádření také spolek B.

Vyjádření spolku⁷ potvrzuje, že stěžovatelka docházela do roku 2018 na lekce spolku a poté byla vyloučena. Důvodem bylo dle spolku to, že stěžovatelka svým chováním narušovala průběh lekcí, což vedlo k ohrožení činnosti spolku. Spolek uvedl, že důvodem pro to, že se stěžovatelka nemůže účastnit lekcí spolku ani s doprovodem, je bezpečnost ostatních účastníků. Spolek dále uvádí, že taneční lekce jsou nabízeny veřejnosti, přístup k nim není nijak omezen a kdokoli se na ně může přihlásit. Dále z vyjádření vyplývá, že jiní účastníci se v minulosti účastnili lekcí spolku s doprovodem.

Spolek také zmiňuje, že stěžovatelka po svém vyloučení vyvinula právní kroky vůči spolku, včetně trestního oznámení a předžalobní výzvy, v níž požadovala zaplacení nemajetkové újmy. Následně vyzvala dopisem spolek k narovnání vzájemných vztahů,⁸ na což jí odpověděl advokát spolku.⁹

C. Právní hodnocení

Ve svém právním hodnocení se zabývám pouze otázkou povinnosti přijmout přiměřené opatření ve prospěch člověka s postižením při provozování služeb nabízených veřejnosti. K možné přímé diskriminaci a obecné nepřímé diskriminaci jsem se vyjádřil již v předchozím posouzení.

C.1 Pojem služeb nabízených veřejnosti dle antidiskriminačního zákona

Antidiskriminační zákon zakazuje diskriminaci ve vybraných oblastech, včetně přístupu ke zboží a službám, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování.¹⁰ Zda je daná služba nabízena za úplatu, není podstatné pro posouzení, zda se na ni vztahuje

5 Posouzení námítky diskriminace ze dne 16. června 2020, sp. zn. 6659/2019/VOP/MŠD, dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8314>.

6 z.s. D., zzz.

7 Vyjádření spolku ze dne 26. září 2024.

8 Výzva k narovnání vzájemných vztahů ze dne 1. února 2022 ([jméno], advokát).

9 Odpověď ze dne 7. února 2022 ([název advokátní kanceláře]).

10 Ustanovení § 1 odst. 1 písm. j) antidiskriminačního zákona.

antidiskriminační zákon. Rozhodujícím znakem je především to, zda službu může využívat veřejnost.¹¹

To, že jsou pohybové aktivity spolku určeny pro veřejnost, vyplývá ze samotného vyjádření spolku. Dle něj sice lekce nejsou veřejně inzerovány, ale přístup k lekcím není nijak omezen, a pokud je spolek osloven, jsou domluveny podmínky účasti. Jak spolek uvedl, na lekce se může přihlásit kdokoli, kdo má zájem.¹² Pohybové aktivity spolku tedy považují za službu ve smyslu antidiskriminačního zákona. Naopak pokud by lekce pořádané spolkem byly určeny pouze pro členy spolku, nejednalo by se o službu nabízenou veřejnosti ve smyslu antidiskriminačního zákona.

C.2 Přiměřené opatření ve prospěch osoby se zdravotním postižením

Stěžovatelka namítala diskriminaci z důvodu zdravotního postižení. Zdravotní postižení vymezuje antidiskriminační zákon¹³ jako tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení. Současně se musí jednat o dlouhodobé postižení, které podle poznatků lékařské vědy trvá (nebo má trvat) alespoň jeden rok. Tento charakter má i zdravotní omezení stěžovatelky, což stěžovatelka doložila již ve svém předchozím podnětu.

Nepřímé diskriminace z důvodu zdravotního postižení se dopustí ten, kdo odmítne nebo opomene přijmout přiměřené opatření, aby měla osoba se zdravotním postižením přístup k zaměstnání a některým činnostem s ním souvisejícím nebo aby mohla využít služeb určených veřejnosti.¹⁴ To neplatí, pokud by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení. Při posouzení, zda konkrétní opatření představuje nepřiměřené zatížení, je třeba posoudit míru užitku, kterou z opatření má člověk s postižením, finanční únosnost opatření pro osobu, která je má realizovat, dostupnost finanční a jiné pomoci k realizaci opatření a způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby člověka s postižením.¹⁵

Stěžovatelka požádala o možnost navštěvovat lekce pořádané spolkem s doprovodem. Spolek oslovila nejprve dopisem, poté prostřednictvím sociální pracovnice C. také telefonicky a e-mailem. Spolek již věcně nereagoval.

Spolek jako poskytovatel služby nabízené veřejnosti tím odmítl přijmout přiměřené opatření ve prospěch stěžovatelky, která je osobou se zdravotním postižením, což je spolku známo. Díky opatření by stěžovatelka mohla navštěvovat lekce spolku. Míra užitku plynoucí z navrženého opatření pro stěžovatelku je vysoká. Stěžovatelce by opatření umožnilo navštěvovat lekce, kterých se účastnila v minulosti a které považuje za prospěšné. Současně spolku nevznikají v souvislosti s doprovodem žádné náklady, není

11 POSPÍŠIL, Ivo, KVASNICOVÁ, Jana, ŠAMÁNEK, Jiří, ČERNÁ, Jitka, OBROVSKÁ, Lucie, ONDRŮJOVÁ, Zuzana. *Antidiskriminační zákon: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-12-19]. ASPI_ID KO198_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

BOUČKOVÁ, Pavla, HAVELKOVÁ, Barbara, KOLDINSKÁ, Kristina, KÜHN, Zdeněk, KÜHNOVÁ, Eva, WHELANOVÁ, Markéta. *Antidiskriminační zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-618-0. s. 137.

12 Vyjádření spolku ze dne 26. září 2024.

13 Ustanovení § 5 odst. 6 antidiskriminačního zákona.

14 Ustanovení § 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona.

15 Ustanovení § 3 odst. 3 antidiskriminačního zákona.

tedy třeba posuzovat finanční únosnost opatření. Dostupnost pomoci k realizaci opatření a způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby člověka s postižením tak pro posouzení nepřiměřeného zatížení nehrají roli. Sám spolek uvádí, že někteří účastníci se v minulosti na lekce s doprovodem dostavovali. Umožnit stěžovatelce docházet na lekce s doprovodem tak nemůže představovat pro spolek nepřiměřené zatížení.

Spolek argumentuje bezpečností ostatních účastníků lekcí. V minulosti, kdy došlo k situacím, které ostatní účastníci vnímali jako nebezpečné, však stěžovatelka navštěvovala lekce bez doprovodu. Spolek nemůže předjímat, jakým způsobem se bude stěžovatelka chovat, když bude navštěvovat lekce s doprovodem.

Proto jsem dospěl k závěru, že se spolek B. **dopustil vůči stěžovatce diskriminace v podobě nepřijetí přiměřeného opatření ve prospěch člověka s postižením.**¹⁶

D. Informace o dalším postupu

Existenci diskriminace může s konečnou platností prokázat nebo vyvrátit pouze nezávislý soud. V tomto případě bych ale oběma stranám doporučil mimosoudní řešení celé záležitosti.

Spolku doporučuji, aby stěžovatelce umožnil účast na lekcích s doprovodem. Teprve poté, co by se ukázalo, že chování stěžovatelky by i s doprovodem mohlo být nebezpečné pro ni samotnou nebo pro ostatní účastníky, může spolek zasáhnout a případně stěžovatelku z lekcí vyloučit. Přípustností takového vyloučení v situaci, kdy stěžovatelka navštěvovala lekce bez doprovodu, jsem se zabýval ve svém předchozím vyjádření.¹⁷ Podmínkou přípustnosti rozdílného zacházení v takovém případě je, aby bylo objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení byly přiměřené a nezbytné.¹⁸

Spolek také nesmí při posuzování žádosti stěžovatelky zohledňovat, že proti spolku v minulosti podnikla v rámci svých práv určité právní kroky. Pokud by spolek neumožnil stěžovatelce docházet na lekce z důvodu, že se v této věci obracela například na veřejného ochránce práv, Českou obchodní inspekci či jiné úřady, mohl by se tím dopustit pronásledování ve smyslu antidiskriminačního zákona.¹⁹

Posouzení námítky diskriminace zasílám stěžovatce i spolku. Pokud se některá ze stran bude chtít k mým závěrům vyjádřit, nechť tak učiní do 30 dnů od doručení.

Brno 11. února 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

¹⁶ Ustanovení § 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona.

¹⁷ Posouzení námítky diskriminace ze dne 16. června 2020, sp. zn. 6659/2019/VOP/MŠD, dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8314>.

¹⁸ Ustanovení § 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona.

¹⁹ Ustanovení § 4 odst. 3 antidiskriminačního zákona.